

# Kratki pregled najznačajnijih izmjena Zakona o trgovačkim društvima.

1. lipnja 2022. | Legal Alerts br. 2 | Corporate

Novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima stupio je danas na snagu, osim pojedinih odredaba koje će stupiti na snagu 1. kolovoza 2023. godine. Pretežiti cilj izmjena je daljnje usklađivanje hrvatskih zakona s pravnom stečevinom Europske unije. Izmjene Zakona o trgovačkim društvima prate i izmjene Zakona o sudskom registru koje su se, s određenim iznimkama počele primjenjivati 24. ožujka 2022. Izmjenama se, između ostalog, nastoji digitalizirati i povećati učinkovitost postupaka osnivanja novih društava, kao i vođenja sudskog registra. Hoće li ove izmjene rezultirati takvim učincima? Mi smo skeptični, ali procijenite sami u nastavku.

## Zašto i s kojim ciljem se Zakon uopće mijenja?

Izmjene u suštini predstavljaju nastavak usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije. Tako je glavni cilj ovih izmjena implementirati Direktivu 2019/1151<sup>1</sup>, kojom se na pan-europskoj razini nastoje digitalizirati i modernizirati postupci osnivanja trgovačkih društava i podružnica, kao i općenito poboljšati efikasnost i transparentnost sudskih registara država članica.

Izmjene Zakona o trgovačkim društvima<sup>2</sup> prate i odgovarajuće izmjene Zakona o sudskom registru<sup>3</sup>, čiji primarni cilj je uspostaviti učinkovitije postupke osnivanja i vođenja poslovanja te nastaviti s digitalizacijom registarskih upisa.

Istovremeno je provedeno i usklađivanje zakonodavstva na nacionalnoj razini, i to s odredbama Stečajnog zakona i Zakona o obveznim odnosima.

## Proširenje kruga osoba koje ne mogu biti imenovane članovima uprave

Zabrana imenovanja određenih osoba za članove uprave postojala je i prije, ali se ovim izmjenama dodatno:

- proširuje krug osoba na koje se zabrana odnosi; i
- uspostavlja evidenciju osoba koje ne mogu biti imenovane kao članovi uprave.

Prema novom uređenju, članom uprave ne mogu biti imenovane i sljedeće nove dodatne kategorije osoba:

- koje su kažnjene zbog kaznenog djela zlorabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju ili prouzročena stečaja; i
- koje su kažnjene po pravu neke druge države za kazneno djelo koje odgovara obilježjima navedenih kaznenih djela ili kojoj je u drugoj državi izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja obuhvaćenih predmetom poslovanja društva.

Druga bitna izmjena odnosi se na uspostavu mehanizma kojim bi se spriječila zloraba i zaobilaženje prethodnih odredaba. Ministarstvo pravosuđa i uprave je obvezno do 1. kolovoza 2023. godine ustrojiti evidenciju osoba koje ne mogu biti imenovane članovima uprave. Registar sud će prilikom ispitivanja prijave upisa ili promjene člana uprave, direktora, člana upravnog odbora, prokurista i likvidatora provjeriti je li ta osoba upisana u navedenu evidenciju nadležnog Ministarstva. U slučaju sumnje, registarski sud može putem sustava povezivanja registara provjeriti je li toj osobi u drugoj državi članici Europske unije zabranjeno obavljanje zanimanja obuhvaćenog predmetom poslovanja društva. Utvrdi li se da osoba ne može biti imenovana na

<sup>1</sup> Direktiva (EI I) 2019/1151 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava.

<sup>2</sup> Zakon o trgovačkim društvima (NN br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12, 125/11, 68/13, 110/15, 40/19) ("Zakon")

<sup>3</sup> Zakon o sudskom registru (NN br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19., 34/22.)

navedenu funkciju, sud će upis njezina imenovanja odbiti.

### Izmjene koje se tiču imenovanja prokurista

Novi izmjenama se određuje da za prokurista ne može biti imenovana osoba koja ne bi mogla biti imenovana za člana uprave zbog počinjenja nekog od kaznenih djela ili izrečene mjere zabrane obavljanja nekog zanimanja.

Nadalje, budući da je ranijom izmjenom Zakona bila brisana odredba o pohrani potpisa prokurista u sudskom registru, potencijalno se moglo dogoditi da prokurist bude imenovan bez njegova/njezina znanja, odobrenja ili pristanka. Stoga se ovim izmjenama ispravlja ta "omaška" propisujući da je, prilikom upisa u sudski registar, potrebno priložiti i izjavu prokurista da je upoznat s danom prokurom.

Nije nam lako zamisliva situacija u kojoj bi netko određenoj osobi, i to tajno bez njezina znanja, dao ovlaštenje da *de facto* bez ograničenja upravlja njegovim/njezinim trgovačkim društvom. Drugim riječima, smatramo da potencijalni apstraktni rizik, i to osobito u kontekstu navodne digitalizacije postupaka, ne opravdava zahtijevanje još jednog u nizu dodatnih "papira". Međutim, takva intervencija je u skladu s previše rigidnim, riziku nesklonom i beskompromisno opreznom inzistiranju zakonodavca i pravne znanosti na "teoretskoj pravnoj sigurnosti" na štetu neometanog i učinkovitog poticanja poslovanja.

### Čuvanje poslovne dokumentacije po okončanju likvidacije društva

Pitanje gdje i kako pohraniti, odnosno čuvati poslovne knjige i dokumentaciju društva po okončanju likvidacije je pitanje koje se nekoliko puta pokušalo adresirati. Tako se primjerice 2019. godine taj problem pokušao riješiti na način da se umjesto sudovima, dokumentacija preda na čuvanje Hrvatskoj gospodarskoj komori.

O "uspješnosti" tako predviđenog rješenja dovoljno govori ponovni pokušaj rješavanja tog pitanja, na način da dokumentaciju sada:

- likvidator treba čuvati osobno, ili
- ju treba povjeriti na čuvanje osobi koja pruža uslugu pohrane poslovne dokumentacije.

Predviđa se i mogućnost pohrane poslovnih knjiga i dokumentacije u elektroničkom obliku, što bi se moglo pokazati stvarnim kretanjem u korak s vremenom.

Članovi društva dužni su postupiti sukladno odredbama kojima se regulira pohrana poslovnih knjiga i dokumentacije društva i u slučaju kada je do prestanka društva došlo bez provođenja likvidacije ili stečaja.

### Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva

#### *Proboj pravne osobnosti i Stečajni zakon*

Izmjenama se propisuje da u slučaju ako je nad društvom otvoren stečajni postupak, zahtjeve protiv osoba koje zbog zlouporabe imaju odgovarati za obveze društva (dakle temeljem proboja pravne osobnosti) može ostvarivati samo stečajni upravitelj.

Time je Zakon usklađen sa Stečajnim zakonom kojim je određeno da, u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad društvom čiji članovi osobno odgovaraju za obveze društva, zahtjeve protiv članova društva po osnovi njihove osobne odgovornosti za vrijeme stečajnog postupka može ostvarivati samo stečajni upravitelj.

#### *Squeeze out i kamate*

Izmjene koja se tiče *squeeze out*-a odnose se na način izračuna kamata na iznos otpremnine koju je glavni dioničar dužan isplatiti manjinskim dioničarima prilikom preuzimanja njihovih dionica.

Naime, kamata se više ne izračunava na temelju eskontne stope, već na temelju prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima. Izmjena je posljedica usklađivanja sa Zakonom o obveznim odnosima radi preuzimanja eura i posljedičnog ukidanja obveze HNB-a da utvrđuje visinu diskontne (eskontne) stope.

### Novine u pogledu osnivanja d.o.o.-a

Novim izmjenama uvode se novine u pogledu osnivanja društva s ograničenom odgovornošću, ali te izmjene stupaju na snagu **1. kolovoza 2023.** godine.

#### *Izmjene u pogledu načina osnivanja društva*

Prema novom uređenju osnivački akt društva u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik se može sastaviti putem sredstava elektroničke komunikacije i u elektroničkom obliku.

Štoviše, kod osnivanja jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću, postupak je dodatno pojednostavljen tako što se osnivački akt društva sklapa na način da javni bilježnik samo sastavi obrazac zapisnika koji su priloženi ZTD-u.

#### *Osnivanje društva na daljinu bez sudjelovanja javnog bilježnika*

Novim izmjenama mijenjaju se dosadašnje odredbe o "osnivanju društva na daljinu bez punomoćnika" na način da se omogućuje da elektroničkom sustavu pristupe punomoćnici i zakonski zastupnici osnivača.

Osnivački akt donosi se u obliku obrazaca koji su priloženi Zakonu, a isti će također biti dostupni i na engleskom jeziku, iako se na temelju njih neće moći osnovati društvo. Drugim riječima, jamčit će se da hrvatski obrazac koji se potpisuje odgovara dostupnoj engleskoj verziji.

#### *Osnivanje društva na daljinu uz sudjelovanje javnog bilježnika*

Izmjenama je uveden institut osnivanja društva s ograničenom odgovornošću na daljinu uz sudjelovanje javnog bilježnika.

Institut je uređen tako da se osnivački akt društva donosi u elektroničkom obliku kao javnobilježnički akt ili privatna isprava koju potvrdi javni bilježnik. Kada se društvo osniva kao j.d.o.o. društveni ugovor sklapa se popunjavanjem obrazaca koji čine prilog Zakonu u elektroničkom obliku.

Ostale isprave također se sastavljaju u elektroničkom obliku, a isprave potpisuju osobe koje su ih sastavile kvalificiranim elektroničkim potpisom.

Zanimljiva novost je i ta da će javni bilježnik u postupku osnivanja komunicirati s članovima društva, zastupnicima i članovima organa društva putem sredstava elektroničke komunikacije što podrazumijeva komunikaciju putem videoveze i slično. Na taj će ih način javni bilježnik obavještavati jesu li društveni ugovor, tvrtka, predmet poslovanja i imenovanja članova organa u skladu sa zakonom, kao i utvrditi njihovu pravu volju te upozoriti ih na posljedice namjeravane pravne radnje.

Identitet osoba provjeravat će se upotrebom sredstava elektroničke identifikacije, ali je predviđena mogućnost da javni bilježnik u slučaju sumnje zahtijeva fizičku

prisutnost članova društva, njihovih zastupnika ili članova organa društva.

Ulozi za preuzete udjele mogu biti plaćeni samo u novcu (dakle ne u stvarima i pravima) i to na privremeni podračun državnog proračuna ili u polog na poseban račun javnog bilježnika otvoren kod kreditne institucije u RH.

#### *Izmjene odredaba o ulozima za preuzete poslovne udjele*

Novčani ulozi za preuzete poslovne udjele moći će se, prema predviđenim izmjenama, osim na račun društva kod kreditne institucije u Republici Hrvatskoj, uplatiti i u polog na posebni račun javnog bilježnika otvoren kod kreditne institucije u Republici Hrvatskoj.

#### **Izmjene u pogledu izjave o nepostojanju nepodmirenih dugovanja**

Izmjenama Zakona o sudskom registru otvorena je mogućnost da izjava osnivača društva o nepostojanju nepodmirenih dugovanja s osnove poreza, doprinosa za mirovinsko, odnosno zdravstveno osiguranje, kao i dugovanja za neto plaće radnicima, koju osnivač društva daje prilikom osnivanja društva bude priložena i u digitalnom obliku potpisana kvalificiranim elektroničkim potpisom osnivača, umjesto javnobilježnički ovjerena.

Također, važna intervencija s praktične strane tiče se i uvođenja mogućnosti da navedena izjava bude dana od strane osobe koju je osnivač opunomoćio za zastupanje u postupku osnivanja društva, s time da osnivač i dalje, i to beziznimno, odgovara za sadržaj izjave koju je u njegovo ime dao punomoćnik.

Ova izmjena najviše olakšava postupak stranim osnivačima koji su ranije morali organizirati ovjeru i moguće nadovjeru (*apostille*) u inozemstvu te zatim slati originale u Hrvatsku i snositi troškove ovjerenog prijevoda na hrvatski jezik.

#### **Mogućnost osnivanja podružnice na daljinu**

Dosad je mogućnost osnivanja na daljinu bila predviđena samo za:

- društvo s ograničenom odgovornošću, i
- jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću.

Jedna od novina koja bi trebala povećati učinkovitost pokretanja i vođenja poslovanja društava, uključujući i onih inozemnih, je mogućnost osnivanja podružnice na

daljinu elektroničkim sredstvima komunikacije. Navedena izmjena spada u kategoriju odredaba koje se počinju primjenjivati tek od 1. kolovoza 2023. godine.

#### Kontakti:

**Neven Marić**

+385 (0)91 203 6669

n.marić@bmwc.hr

**Branko Skerlev**

+385 (0)1 5629 767

b.skerlev@bmwc.hr

**Ivan Luetić, LL.M. Harvard Law School**

+385 (0)91 588 5664

i.luetic@bmwc.hr

**Matea Miljuš Beranek**

+385 (0)1 6535 372

m.miljus-beranek@bmwc.hr

*\*U pripremi publikacije je sudjelovala i odvjetnička vježbenica Dora Konforta.*

---

*Ova publikacija je pripremljena od strane odvjetničkog društva Bradvica Marić Wahl Cesarec d.o.o. kao obavijest o pravnim novostima namijenjena strankama, suradnicima i partnerima. Informacije sadržane u ovoj publikaciji ne predstavljaju pravni savjet te ne mogu biti tumačene kao takve. U slučaju da imate bilo kakvih pitanja ili nejasnoća vezanih za sadržaj ove publikacije, molimo da se obratite pravniku s kojim se uobičajeno savjetujete.*